

МЕХАНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**Кафедра „Матеріали і технології виготовлення виробів
транспортного призначення”**

ПРОГРАМА

**та завдання до контрольних робіт
з дисципліни**

***“МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ”***

Харків – 2011

Програму розглянуто та рекомендовано до друку на
засіданні кафедри МТВ 23 березня 2010 р., протокол № 15.

Рекомендується для студентів механічного факультету
заочної форми навчання.

Укладачі:

проф. Л.А. Тимофєєва,
доц. Л.І. Путятіна

Рецензент

проф. Є.А. Фролов

ПРОГРАМА

та завдання до контрольних робіт
з дисципліни

*“МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ”*

Відповідальний за випуск Путятіна Л.І.

Редактор Решетилова В.В.

Підписано до друку 22.04.10 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 0,5. Тираж 25. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

МЕХАНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**Кафедра „Матеріали та технологія виготовлення виробів
транспортного призначення”**

ПРОГРАМА

**та завдання до контрольних робіт
з дисципліни**

***“МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ”***

Харків 2011

Програму розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри МТВ 23 березня 2010 р., протокол № 15.

Рекомендується для студентів механічного факультету заочної форми навчання.

Укладачі:

проф. Л.А.Тимофєєва,
доц. Л.І.Путятіна

Рецензент

проф. Є.А.Фролов

Вирішення завдань у сфері якості, яке поставило сьогоднішня перед Україною, неможливе без підготовки у країні фахівців з якості, котрі вільно володіють сучасними методами управління і забезпечення якості продукції та послуг, управління навколишнім середовищем, безпекою праці тощо, незалежно від того, де вони працюють: в державній чи приватній організації, великій, середній чи малій, тому що загальні принципи менеджменту якості не залежать від розміру організації та форми її власності.

У зв'язку з цим Постановою Кабінету Міністрів України № 507 від 24.05.97 р. передбачено підготовку спеціалістів і магістрів з напрямку „Специфічні категорії” за спеціальністю „Якість, стандартизація та сертифікація”. Підготовку таких фахівців здійснює ряд вузів України, в т.ч. і кафедра „Матеріали та технологія виготовлення виробів транспортного призначення” УкрДАЗТ.

Мета дисципліни „Міжнародний досвід стандартизації та управління якістю”: підготовка фахівців у галузі управління якістю продукції та послуг, навколишнім середовищем, а також набування практичних навичок для розроблення та впровадження систем менеджменту якості на підприємствах та організаціях залізничного транспорту.

Предмет дисципліни: це система понять, що забезпечує необхідні знання з розроблення, впровадження та аудиту систем менеджменту якості продукції та послуг на підприємствах транспорту.

Завдання дисципліни: формування у студентів знань, умінь і уявлень, що необхідні для планування, розроблення документації з менеджменту якості на підприємстві при виготовленні продукції та надавання послуг на залізничному транспорті.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- основні поняття зі стандартизації та управління якістю;
- зміст та основні вимоги міжнародних та державних стандартів з управління якістю та забезпечення якості;
- сутність сучасних міжнародних моделей систем менеджменту якості;

вміти:

- самостійно проводити аналіз та оцінку діяльності підприємства з точки зору розроблення, впровадження та удосконалення системи менеджменту якості;
- підготувати необхідну документацію для впровадження системи якості та проведення сертифікації продукції (послуг).

Бути ознайомленим: з заходами щодо підвищення якості продукції та послуг.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

Предмет, цілі та завдання дисципліни; побудова і послідовність вивчення; форми звітності.

Література: [2, с. 13-18].

ТЕМА 1. ЕТАПИ РОЗВИТКУ І СУЧАСНИЙ СТАН ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Загальні відомості про стандартизацію та управління якістю. Історія розвитку стандартизації та менеджменту якості. Основні поняття і визначення у сфері стандартизації та управління якістю.

Вітчизняний досвід у сфері управління якістю. Поняття про стадії життєвого циклу продукції. Вітчизняні системи управління якістю продукції: СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ. Створення та впровадження Комплексної системи управління якістю продукції (КС УЯП). Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю продукції.

Досвід промислово розвинутих країн в управлінні якістю продукції. Загальні відомості. Американський досвід управління якістю. Досвід управління якістю в Японії. Європейський досвід менеджменту якості.

Література: [1, с. 16-19, 156-171, 188-189, 178-184; 2, с. 95-98, 19-25, 56-78; 3, с. 6-9, 160-163, 52-68, 74-78; 4, с. 29-35, 67-70].

ТЕМА 2. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ, ПОСЛУГ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ISO СЕРІЇ 9000 І 14000

Організаційно – методичні основи сучасних систем управління якістю та навколишнім середовищем. Загальні вимоги; основоположні принципи; модель і структури системи управління якістю. Міжнародні та державні стандарти з управління якістю та навколишнім середовищем. Система інтегрованого менеджменту якості. Основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості.

Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг. Персонал в системі управління якістю. Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості. Активізація групової діяльності персоналу в системі якості.

Література: [1, с. 190-195, 217-272; 2, с. 150-180, 225-245, 261-279, 280-299; 3, с. 43-51, 68-74; 4, с. 59-68, 16-19].

ТЕМА 3. РОЗВИТОК СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКУ

Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM. Методи і засоби концепції TQM.

Розвиток систем менеджменту якості. Модель ділової досконалості підприємства Європейського фонду менеджменту якості. Система менеджменту якості на базі стандартів QS 9000.

Література: [2, с. 433-470; 4, с. 70-74].

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНА, МІЖНАРОДНА І РЕГІОНАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ У СФЕРІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

Сучасний стан національної системи стандартизації України. Державна політика в галузі управління якістю. Міжнародне та регіональне співробітництво України у сфері стандартизації та менеджменту якості.

Література: [1, с. 372-390; 2, с. 123-126, 91-94; 3, с. 39-42].

Після вивчення дисципліни „**Міжнародний досвід стандартизації та управління якістю**” студент виконує контрольну роботу, варіант якої відповідає його порядковому номеру у журналі групи.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Варіант 1

- 1 Історія розвитку стандартизації та менеджменту якості.
- 2 Активізація групової діяльності персоналу в системі якості.
- 3 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.

Варіант 2

- 1 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM.

Варіант 3

- 1 Вітчизняні системи управління якістю продукції (СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ).
- 2 Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг.
- 3 Методи і засоби концепції TQM.

Варіант 4

- 1 Створення та впровадження Комплексної системи управління якістю продукції (КС УЯП).
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Модель ділової досконалості підприємства Європейського фонду менеджменту якості.

Варіант 5

- 1 Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю.
- 2 Етапи розвитку менеджменту якості в економічно розвинених зарубіжних країнах.
- 3 Система менеджменту якості на базі стандартів QS 9000.

Варіант 6

- 1 Американський досвід управління якістю.
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Система менеджменту якості на базі концепції «шість сигм».

Варіант 7

- 1 Досвід управління якістю в Японії.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Система менеджменту якості на базі стандартів Міжнародної системи рейтингу якості.

Варіант 8

- 1 Європейський досвід менеджменту якості.
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.

Варіант 9

- 1 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM.

Варіант 10

- 1 Вітчизняні системи управління якістю продукції (СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ).
- 2 Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг.
- 3 Методи і засоби концепції TQM.

Варіант 11

- 1 Історія розвитку стандартизації та менеджменту якості.
- 2 Активізація групової діяльності персоналу в системі якості.
- 3 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.

Варіант 12

- 1 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM.

Варіант 13

- 1 Вітчизняні системи управління якістю продукції (СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ).
- 2 Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг.
- 3 Методи і засоби концепції TQM.

Варіант 14

- 1 Створення та впровадження Комплексної системи управління якістю продукції (КС УЯП).
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Модель ділової досконалості підприємства Європейського фонду менеджменту якості.

Варіант 15

- 1 Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю продукції.
- 2 Етапи розвитку менеджменту якості в економічно розвинених зарубіжних країнах.
- 3 Система менеджменту якості на базі стандартів QS 9000.

Варіант 16

- 1 Американський досвід управління якістю.
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Система менеджменту якості на базі концепції «шість сигм».

Варіант 17

- 1 Досвід управління якістю в Японії.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Система менеджменту якості на базі стандартів Міжнародної системи рейтингу якості.

Варіант 18

- 1 Європейський досвід менеджменту якості.
- 2 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 3 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.

Варіант 19

- 1 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.
- 2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 3 Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM.

Варіант 20

- 1 Вітчизняні системи управління якістю продукції (СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ).
- 2 Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг.
- 3 Методи і засоби концепції TQM.

Варіант 21

1 Етапи розвитку менеджменту якості в економічно розвинених зарубіжних країнах.

2 Модель ділової досконалості підприємства Європейського фонду менеджменту якості.

3 Сучасний стан національної системи стандартизації України. Державна політика в галузі управління якістю.

Варіант 22

1 Створення та впровадження Комплексної системи управління якістю продукції (КС УЯП).

2 Система менеджменту якості на базі стандартів QS 9000.

3 Міжнародне та регіональне співробітництво України у сфері стандартизації та менеджменту якості.

Варіант 23

1 Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю.

2 Система менеджменту якості на базі концепції «шість сигм».

3 Сучасний стан національної системи стандартизації України. Державна політика в галузі управління якістю.

Варіант 24

1 Тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості.

2 Система менеджменту якості на базі стандартів Міжнародної системи рейтингу якості.

3 Міжнародне та регіональне співробітництво України у сфері стандартизації та менеджменту якості.

Варіант 25

1 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.

2 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.

3 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

до заліку з дисципліни «Міжнародний досвід стандартизації та управління якістю»

- 1 Історія розвитку стандартизації та менеджменту якості.
- 2 Поняття про стадії життєвого циклу продукції.
- 3 Вітчизняні системи управління якістю продукції (СБВП, СБП, КАНАРСПИ, НОРМ).
- 4 Створення та впровадження Комплексної системи управління якістю продукції (КС УЯП).
- 5 Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю продукції.
- 6 Американський досвід управління якістю.
- 7 Досвід управління якістю в Японії.
- 8 Європейський досвід менеджменту якості.
- 9 Управління якістю продукції, послуг та навколишнього середовища на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000.
- 10 Людський фактор у сфері управління якістю продукції та послуг.
- 11 Підготовка, стимулювання і мотивація персоналу в системі якості.
- 12 Активізація групової діяльності персоналу в системі якості.
- 13 Етапи розвитку менеджменту якості в економічно розвинених зарубіжних країнах.
- 14 Розвиток системи менеджменту якості та управління безпекою праці в умовах глобалізації ринку.
- 15 Менеджмент якості на базі концепції TQM. Етапи розвитку концепції TQM.
- 16 Методи і засоби концепції TQM.
- 17 Модель ділової досконалості підприємства Європейського фонду менеджменту якості.
- 18 Система менеджменту якості на базі стандартів QS 9000.
- 19 Система менеджменту якості на базі концепції «шість сигм».
- 20 Система менеджменту якості на базі стандартів Міжнародної системи рейтингу якості.

21 Система управління безпекою праці на базі стандартів OHSAS 18000.

22 Сучасний стан національної системи стандартизації України. Державна політика в галузі управління якістю.

23 Міжнародне та регіональне співробітництво України у сфері стандартизації та менеджменту якості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник / Р.В. Бичківський, П.Г. Столярчук, П.Р. Гамула. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів: Вид-во Національного ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. – 560 с.
- 2 Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 475 с.
- 3 Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2001. – 174 с.
- 4 Менеджмент качества на современном предприятии / А.В.Владимирцев, О.А.Марцынковский, Ю.Ф.Шеханов и др. – С.П.б: Изд-е «Ассоц. по сертификации «Русский Регистр», 2003. – 422 с.
- 5 Сергеев А.Г., Латышев М.В., Терегеря В.В. Метрологія, стандартизація, сертифікація: Учеб. пособие. – М.: Логос, 2003. – 536 с.
- 6 Державна система стандартизації. – К.: Держстандарт України, 1993. – 80 с.
- 7 Комплексная система управления качеством продукции / Под ред. Е.Т.Удовиченко. – К.: Техніка, 1976.
- 8 Мозолюк В.О. Системне управління якістю: Навч. посібник. – Миколаїв: НУК, 2005. - 104 с.
- 9 ДСТУ ISO 9000:2007. Системи управління якістю. Основні положення та словник.
- 10 ДСТУ ISO 9001:2009. Системи управління якістю. Вимоги.
- 11 ДСТУ ISO 9004:2001. Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності.
- 12 ДСТУ ISO 9004-1:1995. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 1. Настанови.
- 13 ДСТУ ISO 9004-2:1996. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 2. Настанови щодо послуг.
- 14 ДСТУ ISO 9004-3:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 3. Настанови щодо перероблюваних матеріалів.
- 15 ДСТУ ISO 9004-4:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 4. Настанови щодо поліпшення якості.
- 16 ДСТУ ISO 9004-5:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 5. Настанови щодо програм якості.

17 ДСТУ ISO 9004-6:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 6. Настанови щодо забезпечення якості під час управління проектуванням.

18 ДСТУ ISO 9004-7:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 7. Настанови з управління конфігурацією.

19 ДСТУ ISO 9004-8:1998. Управління якістю та елементи системи якості. Частина 8. Настанови щодо принципів системи якості та їх застосування для управління.

20 ДСТУ ISO 10011-1:1997. Настанови щодо перевірки систем якості. Частина 1. Перевірка.

21 ДСТУ ISO 10011-2:1997. Настанови щодо перевірки систем якості. Частина 2. Кваліфікаційні вимоги до експертів-аудиторів з перевірки систем якості.

22 ДСТУ ISO 10011-3:1997. Настанови щодо перевірки систем якості. Частина 3. Управління програмами перевірок.

23 ISO 10005:1995. Управління якістю. Настанови щодо якості планування.

24 ISO 10005:1995. Управління якістю. Настанови щодо управління конфігурацією.

25 ISO 10012-1:1992. Вимоги до забезпечення якості вимірювального обладнання. Частина 1: Система метрологічного підтвердження відповідності вимірювального обладнання.

26 ISO 10013:1995. Настанови щодо розробки посібників якості.

27 ДСТУ ISO 14001-97. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування.

28 ДСТУ ISO 14004-97. Системи управління навколишнім середовищем. Загальні настанови щодо принципів управління систем та засобів забезпечення.

29 ДСТУ ISO 14010-97. Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Загальні принципи.

30 ДСТУ ISO 14011-97. Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Процедури аудиту. Аудит систем управління навколишнім середовищем.

31 ДСТУ ISO 14012-98. Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Кваліфікаційні вимоги до аудиторів з екології.

32 ISO 14020. Екологічні етикетки і декларації. Загальні принципи.

33 ISO 14024. Екологічні етикетки і декларації. Екологічне етикетування першого типу. Керівні принципи і методика.

34 ISO 14040. Управління навколишнім середовищем. Оцінювання життєвого циклу. Принципи і структура.

